นิติธรรม

UP LAW e-Newsletter

ตุลาคม 2569

TABLE OF CONTENT

เมื่อ AI เข้ามาเปลี่ยนโลก: สิทธิมนุษยชน กติกาสากล และก้าวสำคัญของ (ร่าง) พ.ร.บ. ปัญญาประดิษฐ์ พ.ศ. ... 01

แนวทางการใช้ Generative AI ในงานวิจัย กับร่าง พ.ร.บ.ว่าด้วยปัญญาประดิษฐ์ พ.ศ. ... : จริยธรรมวิชาการและกรอบทางกฎหมาย 07

News & Activity 12

รางวัลและความภาคภูมิใจ 21

คลินิกกฎหมาย มหาวิทยาลัยพะเยา 24

ขอน้อมถวายความอาลัยอย่างสุดซึ้งและ
สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา

ข้าพระพุทธเจ้า คณะผู้บริหาร บุคลากร นิสิตและศิษย์เก่า
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

สถิตในดวงใจตราบนิจนิรันดร์
น้อมศิระกราน กราบแทบพระยุคลบาท
ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้

ข้าพระพุทธเจ้า คณะผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากร
ศิษย์เก่า และนิสิตคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

13 ตุลาคม

วันนวมินทรมหาราช

วันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร
มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
(ในหลวงรัชกาลที่ 9)

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณตราบนิจนิรันดร์
ข้าพระพุทธเจ้า ผู้บริหาร บุคลากร นิสิต และศิษย์เก่า คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

วันปิยมหาราช

๒๓ ตุลาคม

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณตราบนิจนิรันดร์ ข้าพระพุทธเจ้า คณะผู้บริหาร และบุคลากร คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

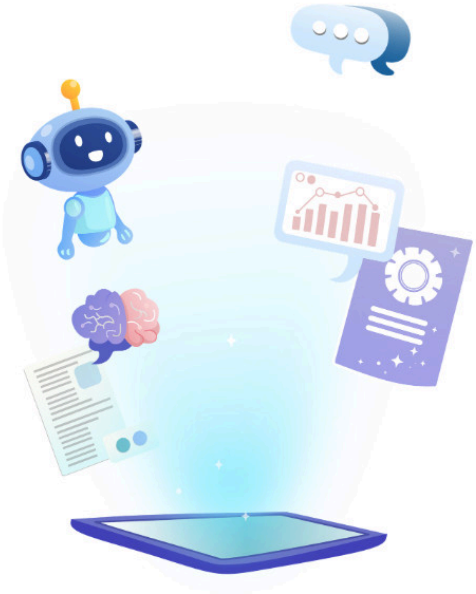

เมื่อ AI เข้ามาเปลี่ยนโลก: สิทธิมนุษยชน กติกาสากล ก้าวสำคัญของ (ร่าง) พ.ร.บ. ปัญญาประดิษฐ์ พ.ศ. ...

ทุกวันนี้เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่า **ปัญญาประดิษฐ์ (AI)** แทรกซึมอยู่ในชีวิตเราจนแทบแยกไม่ออก ตั้งแต่เรื่องง่าย ๆ อย่างอัลกอริทึมแนะนำเพลงหรือคลิปในแอป การให้นิสิตนักศึกษาใช้ AI ช่วยค้นคว้าไอเดียทำรายงาน อาจารย์ใช้จัดโครงสร้างแผนการสอน ไปจนถึงระดับองค์กรที่ใช้คัดกรองใบสมัครงานหรือปล่อยสินเชื่อในแอปพลิเคชัน

แต่ยิ่ง AI เก่งขึ้นและตัดสินใจแทนมนุษย์ได้เนียนขึ้นเท่าไหร่ คำถามสำคัญที่นักกฎหมายทั่วโลกและคนทั่วไปกำลังเผชิญร่วมกันจึงไม่ใช่แค่ถามว่า "AI ไหนเก่งสุด?" " AI ทำอะไรได้บ้าง?" แต่คือ "**AI กำลังกระทบสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเราอยู่หรือเปล่า?"**

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ชวนทุกคนมามองภาพใหญ่ร่วมกัน ทั้งในมิติสิทธิมนุษยชน แนวโน้มกฎหมายระดับสากล และสาระสำคัญของ **(ร่าง) พระราชบัญญัติว่าด้วยปัญญาประดิษฐ์ พ.ศ. ....** ที่เสนอโดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ETDA) เพื่อให้เห็นว่าประเทศไทยกำลังเตรียมรับมือกับคลื่นเทคโนโลยีนี้อย่างไร

1. AI กับสิทธิมนุษยชน

หลายคนมักมองว่าสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องไกลตัว หรือจำกัดอยู่แค่เรื่องการเมือง แต่ในยุคอัลกอริทึม การละเมิดสิทธิมักเกิดขึ้นอย่างเงียบเชียบและแนบเนียนผ่านหน้าจอ:

- **การเลือกปฏิบัติและอคติทางอัลกอริทึม (Right to Non-discrimination)**: AI ไม่ได้คิดขึ้นมาเองจากอากาศธาตุ มันเรียนรู้จากฐานข้อมูลในอดีตของมนุษย์ ซึ่งมักเจือปนอคติเรื่องเพศ ชาติพันธุ์ หรือสถานะทางเศรษฐกิจ หากโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยใช้ AI คัดเลือกผู้เรียน หรือธนาคารใช้ AI อนุมัติเงินกู้ แล้วระบบไป ลดคะแนนคนบางกลุ่มเพียงเพราะรหัสไปรษณีย์ เพศสภาพ หรือสถาบันเดิม นี่คือการลิดรอนความเสมอภาค โดยที่ผู้ได้รับผลกระทบแทบไม่รู้ตัว
- **ความเป็นส่วนตัวและการสอดส่อง (Right to Privacy)**: การฝึกฝนโมเดล AI ขนาดใหญ่จำเป็นต้อง "ดูดข้อมูล" มหาศาล ข้อมูลส่วนบุคคล ภาพถ่าย และเสียงของเราที่เคยอัปโหลดลงโซเชียลมีเดีย กำลังถูกนำไปประมวลผลโดยที่เราไม่เคยให้ความยินยอมชัดเจน
- **เสรีภาพในการแสดงออกและข้อมูลบิดเบือน (Freedom of Expression & Information Integrity)**: เทคโนโลยีสังเคราะห์เสียงและภาพเสมือนจริง (Deepfakes) ถูกนำมาใช้ทำลายชื่อเสียง สร้างหลักฐานเท็จในคดีความ หรือแพร่กระจายข่าวปลอม ซึ่งบิดเบือนการรับรู้ของสังคมและคุกคามความปลอดภัยของประชาชน
- **สิทธิในกระบวนการยุติธรรมที่โปร่งใส (Due Process & Explainability):** หากหน่วยงานรัฐหรือเอกชนใช้ AI ตัดสินใจเรื่องสำคัญที่มีผลทางกฎหมาย เช่น สิทธิการรักษาพยาบาลหรือการลงโทษ แต่ไม่สามารถอธิบายได้ว่าระบบคิดคำนวณมาอย่างไร (ปัญหา Black Box) ประชาชนย่อมหมดหนทางในการโต้แย้งหรืออุทธรณ์เพื่อปกป้องสิทธิของตนเอง

2. AI กับผลกระทบด้านการจัดการศึกษา: ดาบสองคมในห้องเรียนและรั้วมหาวิทยาลัย

ในบรรดาภาคส่วนที่ถูกคลื่น AI ซัดเข้าใส่อย่างรวดเร็ว "แวดวงการศึกษา" คือพื้นที่ที่เห็นความเปลี่ยนแปลงชัดเจนที่สุด AI กำลังรื้อสร้างกระบวนการเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งนำมาทั้งโอกาสและผลกระทบสำคัญรอบด้าน:

- **การสูญเสียทักษะการคิดเชิงวิพากษ์** เมื่อ AI สามารถสรุปบทเรียน วิเคราะห์โจทย์กฎหมาย หรือเขียนรายงานขนาดยาวได้ในเวลาไม่กี่วินาที ความเสี่ยงคือผู้เรียนอาจเคยชินกับการรับ "คำตอบสำเร็จรูป" จนขาดการฝึกฝนทักษะการสืบค้นข้อเท็จจริง การโต้แย้งทางตรรกะ และการคิดวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของวิชาชีพกฎหมายและศาสตร์ทุกแขนง
- **วิกฤตความซื่อสัตย์ทางวิชาการ** ปัญหาเรื่องการคัดลอกผลงาน (Plagiarism) เปลี่ยนรูปแบบไปสู่การ "จ้าง AI ทำงานแทน" โดยแทบตรวจจับไม่ได้ด้วยโปรแกรมตรวจจับแบบเดิม สถาบันการศึกษาจึงเผชิญความท้าทายในการประเมินผลสัมฤทธิ์ที่แท้จริงของผู้เรียน
- **ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา** โมเดล AI ขั้นสูงที่มีประสิทธิภาพสูงมักต้องเสียค่าบริการรายเดือน ผู้เรียนที่มีความพร้อมทางการเงินจะเข้าถึงเครื่องมือช่วยเรียนรู้ที่ทรงพลังกว่า ส่งผลให้ช่องว่างของโอกาสทางการศึกษาถ่างกว้างขึ้น หากสถานศึกษาไม่มีนโยบายสนับสนุนการเข้าถึงอย่างเท่าเทียม
- **การใช้อัลกอริทึมประเมินผลและการคุ้มครองข้อมูลผู้เรียน** หากโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยนำ AI มาตรวจข้อสอบ ประเมินพฤติกรรม หรือตัดเกรดโดยอัตโนมัติ อาจเกิดความไม่เป็นธรรมจากความผิดพลาดของระบบ รวมถึงการอัปโหลดเอกสารวิจัย งานวิทยานิพนธ์ หรือข้อมูลส่วนบุคคลของนิสิตลงในระบบ AI เปิด ที่อาจนำไปสู่ปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาและข้อมูลรั่วไหล
- **การปรับบทบาทของครูและอาจารย์** การศึกษาแบบเดิมที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ (Lecture-based) กำลังหมดความหมาย ผู้สอนต้องปรับบทบาทจาก "ผู้กุมความรู้" ไปเป็น "ผู้นำกระบวนการเรียนรู้" (Facilitator) ที่เน้นตั้งคำถาม ชวนถกเถียงเรื่องจริยธรรม และสอนทักษะการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจาก AI

3. นานาชาติกำกับดูแล AI กันอย่างไร?

ความท้าทายนี้เกิดขึ้นทั่วโลก ทำให้องค์กรสากลและกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วต่างเร่งคลอด "กติกากลาง" ขึ้นมา โดยมีหมุดหมายสำคัญที่น่าสนใจ

- **สหภาพยุโรป (EU AI Act):** กฎหมาย AI ฉบับแรกของโลกที่วางกรอบการกำกับดูแลตาม "ระดับความเสี่ยง" (Risk-based Approach) โดยจัดให้ระบบที่มีความเสี่ยงร้ายแรงต่อสิทธิมนุษยชน (เช่น การจัดเกรดพลเมืองแบบ Social Scoring หรือการจดจำใบหน้าในที่สาธารณะแบบ Real-time) เป็น "ระบบต้องห้าม" ส่วนระบบความเสี่ยงสูง (เช่น ด้านการศึกษา การแพทย์ การจ้างงาน) ต้องผ่านการประเมินผลกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental Rights Impact Assessment: FRIA) ก่อนนำมาใช้
- **องค์การยูเนสโก (UNESCO):** ได้ออก ข้อเสนอแนะว่าด้วยจริยธรรมของปัญญาประดิษฐ์ (Recommendation on the Ethics of AI) เน้นย้ำให้ประเทศสมาชิกคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเท่าเทียมทางเพศ การไม่เลือกปฏิบัติ และการสร้างความโปร่งใสที่ตรวจสอบได้
- **กลุ่มประเทศ OECD และสหรัฐอเมริกา:** เน้นหลักการ AI ที่น่าเชื่อถือ (Trustworthy AI) ควบคู่กับกรอบบริหารความเสี่ยงทางเทคนิค (เช่น NIST AI Risk Management Framework) เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภคและส่งเสริมนวัตกรรมไปพร้อมกัน

สิ่งที่ประชาคมโลกเห็นพ้องต้องกันคือ **"นวัตกรรมต้องไม่แลกมาด้วยการทำลายสิทธิมนุษยชน"** และประเทศกำลังพัฒนาอย่างไทยไม่สามารถนิ่งเฉยได้ เพราะระบบ AI ที่เราใช้ทุกวันส่วนใหญ่ล้วนเป็นบริการข้ามพรมแดน

4. สรุปสาระสำคัญ (ร่าง) พ.ร.บ. ปัญญาประดิษฐ์ พ.ศ. ....

เมื่อหันกลับมามองประเทศไทย เรายังขาดกฎหมายกลางที่ประสานทั้งการส่งเสริมและการควบคุมเข้าด้วยกัน ETDA จึงได้ยกร่างกฎหมายฉบับนี้ขึ้น เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการเปิดทางให้นวัตกรรมเติบโต ควบคู่กับการสร้างความปลอดภัย ความโปร่งใส และการคุ้มครองสิทธิของประชาชน โดยแบ่งสาระสำคัญออกเป็น 7 หมวด

หมวด 1 และ 2: ปูพื้นฐานและส่งเสริมการเติบโต

กำหนดนิยามที่ชัดเจนระหว่าง ผู้ให้บริการ (AI Provider), ผู้ประยุกต์ใช้ (Deployer) และตั้ง คณะกรรมการเฉพาะด้านการขับเคลื่อนแผนด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติ

มุ่งเน้นด้านการส่งเสริมระบบนิเวศ AI เช่น การจัดพื้นที่ทดสอบนวัตกรรม (Regulatory Sandbox), สนับสนุนการแบ่งปันข้อมูล, กำหนดมาตรฐานกลาง และเปิดให้ภาคเอกชนนำแนวปฏิบัติการกำกับดูแลตนเอง (Self-Regulation) มาเสนอให้คณะกรรมการรับรอง เพื่อให้กฎหมายยืดหยุ่นและก้าวทันเทคโนโลยี

หมวด 3: หัวใจของการควบคุมความเสี่ยงและคุ้มครองสิทธิ

หมวดนี้วางแนวทางสอดรับกับมาตรฐานสากล โดยแบ่งมาตรการออกเป็น 5 ประเด็นสำคัญ:

1. **การใช้งานที่ต้องห้าม:** ห้ามใช้ AI ในลักษณะที่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมต่อบุคคลในวงกว้างจนกระทบสิทธิขั้นพื้นฐาน หรือการใช้เทคนิคสื่อสารแฝงเร้นบิดเบือนการตัดสินใจของมนุษย์ พร้อมเปิดช่องให้ตราพระราชกฤษฎีกากำหนดระบบที่ต้องจดแจ้ง ขึ้นทะเบียน หรือขออนุญาตล่วงหน้า
2. **การกำกับดูแลแบบกระจายอำนาจ (Decentralized Regulation):** ให้หน่วยงานเฉพาะด้าน (เช่น คณะกรรมการกำกับด้านการเงิน สาธารณสุข หรือการศึกษา) กำกับดูแลหน่วยงานในสายงานตนเอง หากพบระบบใดเข้าข่าย "ความเสี่ยงสูง" องค์กรที่นำไปใช้ต้องมีระบบประเมินและบริหารความเสี่ยงภายในทันที ส่วนผู้ให้บริการต่างประเทศที่ไม่มีที่ตั้งในไทย **ต้องแต่งตั้งผู้ประสานงานหรือตัวแทนทางกฎหมายในราชอาณาจักร** เพื่อให้ติดต่อและกำกับดูแลได้จริง
3. **การคุมความเสี่ยงเมื่อหน่วยงานรัฐใช้ AI:** อนุญาตให้ใช้ AI ช่วยบริการประชาชนหรือออกคำสั่งทางปกครองได้ แต่ ห้ามใช้แทนการตัดสินใจในเรื่องที่ต้องใช้ดุลพินิจตามข้อเท็จจริงสูง พร้อมบังคับให้หน่วยงานรัฐต้องทำ การประเมินผลกระทบทางจริยธรรม *(Ethical Impact Assessment)* และลงทะเบียนในระบบกลาง
4. **รับมือข้อมูลสังเคราะห์และภาพลวง (Deepfakes):**วางมาตรการโปร่งใส 4 ระดับ
   - ผู้ให้บริการ: ต้องทำให้ผลลัพธ์ของ AI มีรหัสที่เครื่องจักรตรวจจับได้ (Machine-readable detection)
   - ผู้ใช้งานทั่วไป: หากนำผลงาน AI ในประเด็นที่มีความเสี่ยงไปเผยแพร่ ต้องแจ้งให้ผู้รับทราบว่าเป็นข้อมูลจาก AI
   - ผู้ประยุกต์ใช้: บริหารความเสี่ยงเฉพาะด้านเพิ่มเติม
   - แพลตฟอร์ม: ต้องมีระบบตรวจจับและติดป้ายเตือน (Labelling) ให้ผู้ใช้ทราบ

5.การคุ้มครองผู้ใช้และอธิปไตยข้อมูล: ป้องกันสัญญาที่ไม่เป็นธรรมจากแพลตฟอร์ม และเปิดทางให้กำหนดประเภทของระบบ AI สำคัญที่ต้องประมวลผลข้อมูลภายในประเทศไทย

หมวด 4 ถึง 7: การบังคับใช้ คุมเหตุฉุกเฉิน และบทลงโทษ

- **มาตรการแก้ไขและสั่งระงับ:** หากตรวจพบว่าระบบมีช่องโหว่ความเสี่ยง เจ้าหน้าที่สั่งให้แก้ไขได้ หากเพิกเฉย มีอำนาจสั่งหยุดบริการ ชะลอการใช้ เรียกคืนสินค้า หรือสั่งผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตระงับการเผยแพร่ในประเทศ
- **คุมเหตุการณ์ร้ายแรงฉุกเฉิน**: หากเกิดเหตุร้ายแรงที่กระทบต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยสาธารณะ สำนักงานสั่งระงับระบบได้ทันที โดยผู้ให้บริการต้องเปิดเผยข้อมูลทางเทคนิคเพื่อร่วมตรวจสอบ
- **บทกำหนดโทษ**: กำหนด **โทษทางปกครอง** สำหรับผู้ฝ่าฝืน และวางหลัก **ความรับผิดทางแพ่ง** เพื่อเปิดทางให้ประชาชนผู้เสียหายฟ้องร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

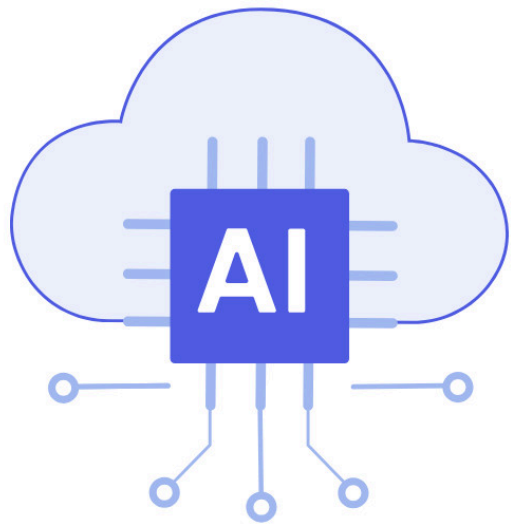
ก้าวต่อไปของสังคมไทยและบทบาทของนิติศาสตร์

นวัตกรรมต้องเดินคู่กับความรับผิดชอบ

เทคโนโลยี AI มีศักยภาพและประโยชน์อย่างมากที่จะช่วยยกระดับการศึกษาและการพัฒนาประเทศ แต่ความฉลาดและความก้าวล้ำของเทคโนโลยีต้องมาพร้อมกับความรับผิดชอบของผู้ใช้ การมีทั้ง **นโยบายจริยธรรมระดับองค์กร** เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ควบคู่กับกติกาทางสังคม **(ร่าง) พ.ร.บ. ปัญญาประดิษฐ์ พ.ศ. ...** เพื่อเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางกฎหมาย จะช่วยสร้างความมั่นใจได้ว่าเรากำลังก้าวสู่อนาคตดิจิทัลได้อย่างปลอดภัยและเป็นธรรม

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา มุ่งหวังว่าบทความนี้จะเป็นจุดเริ่มต้นเล็ก ๆ ที่ชวนให้นิสิต คณาจารย์ บุคลากร และประชาชนทั่วไป หันมาพูดคุยเรื่องการใช้ AI อย่างสร้างสรรค์ รู้เท่าทัน และเคารพสิทธิของกันและกัน เพื่อสร้างวัฒนธรรมการใช้นวัตกรรมที่ยั่งยืนไปด้วยกัน

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา มุ่งมั่นผลักดันการเรียนการสอนด้านกฎหมายดิจิทัล จริยธรรม AI และสิทธิมนุษยชน เพื่อเตรียมนักกฎหมายรุ่นใหม่และสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน ให้ทุกคนตระหนักว่าไม่ว่าเทคโนโลยีจะฉลาดล้ำเพียงใด **ศูนย์กลางของการตัดสินใจและคุณค่าที่ต้องปกป้องสูงสุด ยังคงเป็น "มนุษย์" เสมอ "ใช้ปัญญาประดิษฐ์ แต่ต้องไม่ลืมประดิษฐ์ปัญญา"**

(ร่าง) พระราชบัญญัติ ว่าด้วย ปัญญาประดิษฐ์ พ.ศ. ....

กฎหมายเพื่อการพัฒนา AI อย่างสมดุล สร้างนวัตกรรม คุ้มครองประชาชน และรักษาผลประโยชน์ของประเทศ

หมวด 1 บททั่วไป

กำหนดนิยามที่สำคัญของกฎหมาย

- ระบบปัญญาประดิษฐ์
- ผู้ให้บริการ
- ผู้ประยุกต์ใช้
- หน่วยงานควบคุมหรือกำกับดูแล
- คณะกรรมการเฉพาะด้านการขับเคลื่อนแผนด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติ

หมวด 2 การส่งเสริมการพัฒนาและการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์

หลักการสำคัญ

- โครงการทดสอบระบบปัญญาประดิษฐ์
- การแบ่งปันข้อมูล
- การจัดทำมาตรฐาน
- การรับรองบริการที่สนับสนุนการพัฒนา/ประยุกต์ใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์
- แนวปฏิบัติที่ดี หรือกลไกกำกับดูแลตนเองของภาคอุตสาหกรรม

หมวด 3 การควบคุมความเสี่ยงจากระบบปัญญาประดิษฐ์

3.1 ระบบต้องห้าม

- ห้ามเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมต่อบุคคลในวงกว้าง
- ห้ามใช้เทคนิคแฝงเร้นกระทบการตัดสินใจ
- กำหนดการกระทำต้องห้ามเพิ่มเติม และกลไกกำกับก่อนประกอบธุรกิจ

3.2 ระบบที่มีความเสี่ยง

(1) กำกับดูแลแบบกระจายอำนาจ แยกตามภาคส่วน
(2) ผู้ประยุกต์ใช้บริหารความเสี่ยง ประเมิน ติดตาม ควบคุม
(3) กำหนดหน้าที่ผู้ให้บริการและผู้ประยุกต์ใช้ โดยคณะกรรมการฯ
(4) ภาคเอกชนเสนอแนวปฏิบัติ/มาตรฐาน/self-regulation
(5) ผู้ให้บริการที่ไม่มีที่ตั้งในไทย ต้องตั้งผู้ประสานงานในราชอาณาจักร หรือผู้แทนทางกฎหมาย (กรณีเสี่ยงสูง/สำคัญ)

3.3 การดูแลความเสี่ยงของหน่วยงานรัฐ

- บริการประชาชน/คำสั่งทางกฎหมาย
- ประเมินผลกระทบทางจริยธรรม (Ethical Impact Assessment)
- ทะเบียนการใช้ AI ของหน่วยงานรัฐ

3.4 ข้อมูลสังเคราะห์ (Deepfakes / AI Generated-output)

มาตรการ 4 ระดับ

1. ผู้ให้บริการ — ทำให้ผลลัพธ์ตรวจจับได้ บริหารความเสี่ยง
2. ผู้ใช้งานทั่วไป — แจ้งให้ทราบว่าเป็นข้อมูลจาก AI
3. ผู้ประยุกต์ใช้ — ประเมินความเสี่ยง/กำกับภายใน
4. แพลตฟอร์ม — ตรวจจับ/ติดป้าย (Labelling)

3.5 การคุ้มครองผู้ใช้บริการในประเทศไทย

- รักษาความเป็นอิสระและความสามารถทางยุทธศาสตร์
- กำหนดลักษณะการประยุกต์ AI ที่ต้องประมวลผลข้อมูลในประเทศ
- อยู่ภายใต้การพิจารณาของคณะกรรมการฯ

หมวด 4 การควบคุมดูแล

กำหนดกลไกบังคับใช้กฎหมาย

- หากไม่มีมาตรการที่เหมาะสม หรือความเสี่ยงยังสูง สำนักงานอาจสั่งให้แก้ไข ปรับปรุง หรือเพิ่มเติม
- หากไม่ปฏิบัติตาม อาจสั่งระงับบริการ/เรียกคืนสินค้า/ระงับการใช้
- หากยังไม่ปฏิบัติตาม สำนักงานอาจให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตระงับการเผยแพร่ระบบ AI สู่ผู้ประยุกต์ใช้ในไทย

หมวด 5 การควบคุมดูแลเหตุการณ์ร้ายแรง

- สั่งระงับบริการ/เรียกคืนสินค้า/ระงับการใช้ชั่วคราว เมื่อเหตุร้ายแรงกระทบความมั่นคงรัฐ เศรษฐกิจ หรือความปลอดภัยสาธารณะ
- ผู้ให้บริการและผู้ประยุกต์ใช้ต้องร่วมตรวจสอบ ประเมินความเสี่ยง และแจ้งหน่วยงานกำกับดูแลโดยเร็ว
- รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลเทคนิคและให้ความร่วมมือในการทดสอบระบบ ภายใต้กลไกที่เหมาะสมและได้สัดส่วน

หมวด 6 การกำกับและควบคุม

- กำหนดหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะกรณีที่ประเด็นปัญหาไม่ได้อยู่ในภาคส่วนใดภาคส่วนหนึ่ง (sector)

หมวด 7 บทกำหนดโทษ

- **ความรับผิดทางแพ่ง** เพื่อให้ผู้เสียหายเข้าถึงการชดใช้ค่าเสียหายได้เร็ว
- **โทษทางปกครอง** ในกรณีที่ฝ่าฝืนหลักเกณฑ์หรือคำสั่ง

สแกนเพื่ออ่านร่างพระราชบัญญัติ

กฎหมาย AI เพื่ออนาคตที่ดีกว่า

อุดม งามเมืองสกุล

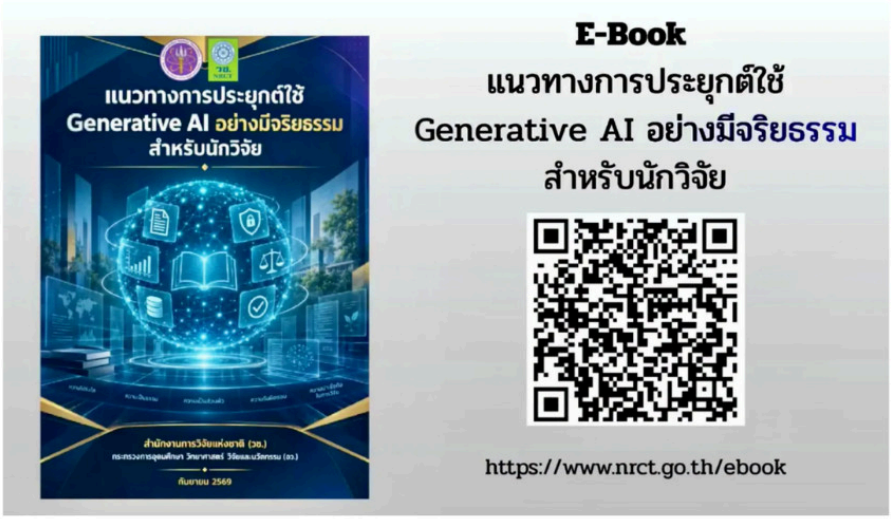

แนวทางการใช้ Generative AI ในงานวิจัย กับ ร่าง พ.ร.บ.ว่าด้วยปัญญาประดิษฐ์ พ.ศ. ... : จริยธรรมวิชาการ - กรอบทางกฎหมาย

อุดม งามเมืองสกุล

บทนำ: “AI เป็นเพียงเครื่องมือ” ความรับผิดชอบยังเป็นของมนุษย์

ปฏิเสธไม่ได้ว่าบทบาทของ Generative AI กำลังเปลี่ยนวิธีคิด วิธีทำงาน และวิธีสร้างองค์ความรู้ใหม่ รวมถึงมีบทบาทต่อระบบการศึกษาของสถาบันการศึกษาอย่างมาก โดยเฉพาะในงานวิจัย การเรียนการสอน และการบริหารจัดการ คำถามจึงไม่ใช่เพียง “**เราจะใช้ AI ได้อย่างไร**” แต่มีคำถามที่สำคัญกว่านั้นว่า **“เราจะใช้ AI อย่างไร โดยไม่สูญเสียความซื่อสัตย์ทางวิชาการ ความรับผิดชอบ และมนุษย์ยังเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ ?”**

ปัจจุบันสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้จัดทำ “แนวทางการประยุกต์ใช้ Generative AI อย่างมีจริยธรรม สำหรับนักวิจัย” (กันยายน 2569) ขณะเดียวกัน ภาครัฐกำลังรับฟังความคิดเห็นต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติว่าด้วยปัญญาประดิษฐ์ พ.ศ. .... ซึ่งมีเป้าหมายวางกรอบกลางในการส่งเสริมและกำกับดูแล AI ของประเทศ เอกสารทั้งสองชุดนี้มีสถานะทางกฎหมายแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยแนวทางของ วช. เป็นแนวปฏิบัติและเป็นมาตรฐานเชิงจริยธรรม ขณะที่ร่างพระราชบัญญัติฯ หากผ่านกระบวนการนิติบัญญัติและมีผลใช้บังคับ ย่อมก่อให้เกิดสิทธิ หน้าที่ อำนาจ และความรับผิดตามกฎหมาย แต่สิ่งที่เหมือนกันคือ ต่างตั้งอยู่บนหลักคิดสำคัญว่า "AI ต้องไม่เข้ามาแทนที่ความรับผิดชอบของมนุษย์”

หลักการสำคัญ

1. AI ช่วยคิดได้ แต่ “ผู้วิจัย” ยังต้องรับผิดชอบ

แนวทางของ วช. วางหลักสำคัญไว้ 5 ประการ ได้แก่ ความถูกต้องและน่าเชื่อถือ ความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ความปลอดภัย และการคุ้มครองความเป็นส่วนตัว ความเป็นธรรมและเท่าเทียม และความรับผิดชอบ

หลักการที่สำคัญที่สุดที่ต้องย้ำเตือน คือ **AI เป็นผู้ช่วย แต่ไม่ใช่ผู้รับผิดชอบ** และปัญหาที่ต้องระวังคือ “AI Hallucination” หรือ การสร้างข้อมูลที่ไม่มีอยู่จริงขึ้นมา เช่น สร้างคำพิพากษาที่ไม่มีอยู่จริง สร้างบทความหรือแหล่งอ้างอิงที่ไม่เคยตีพิมพ์ หรืออ้างงานวิชาการจริงแต่ตีความเกินกว่าสิ่งที่งานนั้นกล่าวไว้ สำหรับงานกฎหมายและงานวิจัย ปัญหานี้มีความเสี่ยงสูงเป็นพิเศษ เพราะข้อมูลที่ผิดอาจถูกนำไปสร้างข้อสรุปทางวิชาการ นโยบาย หรือแม้แต่ข้อเสนอทางกฎหมาย ดังนั้น การตรวจสอบโดยมนุษย์จึงเป็นข้อบังคับสำคัญของกระบวนการวิจัย

ข้อสังเกตสำคัญ: การใช้ AI อีกระบบหนึ่งมาตรวจสอบ AI ไม่สามารถแทนที่วิจารณญาณและความรับผิดชอบของนักวิจัยได้

2. ใช้ AI ต้อง “เปิดเผย” ไม่ใช่ “ปกปิด”

ตามแนวทางของ วช. ให้ความสำคัญกับการเปิดเผยการใช้ Generative AI โดยระดับการเปิดเผยควรสัมพันธ์กับความเสี่ยงและบทบาทของ AI ต่อผลงานวิจัย นักวิจัยต้องตอบได้ว่า ใช้ AI หรือไม่ ใช้เครื่องมืออะไร ใช้เมื่อใด ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ใด AI เข้ามามีส่วนต่อผลลัพธ์ของงานมากน้อยเพียงใด และมีการตรวจสอบผลลัพธ์นั้นอย่างไร รวมถึงควรเก็บบันทึกเวอร์ชันของเครื่องมือ วันเวลา พรอมต์ และผลลัพธ์ที่สำคัญไว้ตามความเหมาะสม

ประการสำคัญ AI ไม่ควรได้รับสถานะเป็น “ผู้ประพันธ์” เพราะ AI ไม่สามารถรับรองความถูกต้องของผลงานและไม่สามารถรับผิดชอบต่อผลงานนั้นได้ ดังนั้น ไม่ว่า AI จะช่วยเขียนมากเพียงใด **ชื่อผู้รับผิดชอบทางวิชาการยังคงเป็นมนุษย์**

3. ข้อมูลที่ป้อนเข้า AI อาจไม่ใช่ “แค่ข้อมูล”

อีกเรื่องหนึ่งที่สถาบันการศึกษาต้องให้ความสำคัญ คือการนำข้อมูลเข้าสู่ระบบ AI สาธารณะ ข้อมูลดังกล่าวอาจเกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) ข้อมูลวิจัยที่ยังไม่เผยแพร่ ข้อมูลของผู้เข้าร่วมการวิจัย ข้อมูลที่เป็นความลับ ข้อมูลเชิงพาณิชย์ หรือผลงานและทรัพย์สินทางปัญญา ดังนั้น การนำข้อมูลเหล่านี้เข้าสู่ระบบ AI สาธารณะจึงต้องพิจารณาทั้งกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ความลับทางการค้า และเงื่อนไขของผู้ให้บริการ AI

เรื่องสำคัญที่ต้องเน้นย้ำ คือ **“ข้อมูลที่เราได้รับอนุญาตให้ใช้ ไม่ได้หมายความว่าเรามีสิทธินำข้อมูลนั้นไปป้อนให้ AI ทุกระบบ”** สถาบันการศึกษาควรกำหนดระบบ AI ที่เหมาะสมกับข้อมูลแต่ละระดับ รวมถึงพิจารณาการใช้ระบบปิดหรือระบบที่องค์กรสามารถควบคุมได้สำหรับข้อมูลที่มีความอ่อนไหว

4. ร่างกฎหมาย AI กำลังเปลี่ยน “จริยธรรม” ให้เข้าใกล้ “หน้าที่ทางกฎหมาย”
ในขณะที่แนวทางของ วช. ทำหน้าที่เป็นมาตรฐานทางจริยธรรม ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยปัญญาประดิษฐ์มีลักษณะเป็นมาตรการทางกฎหมาย ที่พยายามสร้างสมดุลระหว่างการส่งเสริมนวัตกรรมกับการบริหารจัดการความเสี่ยง สาระสำคัญที่ปรากฏในเอกสารรับฟังความคิดเห็นดังกล่าว ได้แก่ การส่งเสริม AI การบริหารจัดการความเสี่ยง ความโปร่งใสของข้อมูล สังเคราะห์หรือ Deepfake การใช้ AI โดยหน่วยงานของรัฐ การบังคับใช้และความรับผิด จึงอาจกล่าวได้ว่า สิ่งที่วันนี้เป็น “แนวปฏิบัติทางจริยธรรม” อาจกลายเป็น “หน้าที่ทางกฎหมาย” ในอนาคต ขณะนี้ ร่างพระราชบัญญัติยังอยู่ในขั้นตอนรับฟังความคิดเห็น เนื้อหายังสามารถเปลี่ยนแปลงได้ และรายละเอียดจำนวนมากยังต้องรอกฎหมายลำดับรองตามขั้นตอนต่อไป

5. “สถาบันการศึกษา” “นักวิจัย” จะอยู่ตรงไหนในระบบกฎหมาย AI ?
ประเด็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งสำหรับสถาบันการศึกษาคือ ร่างกฎหมายยังต้องพิจารณาต่อไปว่า นักวิจัย สถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา หรือผู้พัฒนา AI เพื่อการวิจัย จะมีสถานะเป็น “ผู้ให้บริการ” “ผู้ประยุกต์ใช้” หรืออยู่ในสถานะอื่นหรือไม่ เพราะสถานะดังกล่าวอาจนำไปสู่หน้าที่และความรับผิดที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น งานวิจัยที่นำ AI สำเร็จรูปมาใช้ช่วยวิเคราะห์ข้อมูล อาจมีความเสี่ยงแตกต่างจากงานวิจัยที่พัฒนาโมเดล AI ใหม่ หรือทดสอบระบบ AI ที่นำไปใช้กับประชาชนจริง ซึ่งสถาบันการศึกษาควรเริ่มเตรียมตัวก่อนที่กฎหมายจะมีผลใช้บังคับ

6. บทบาทของสถาบันการศึกษาไม่ควรหยุดอยู่ที่ “สอนการใช้ AI”
ผมเห็นว่า นี่คือประเด็นสำคัญที่สุดที่สถาบันการศึกษาควรทบทวน สถาบันการศึกษาไม่ควรมีนโยบาย AI เพียงเพื่อบอกว่า “ใช้ AI ได้หรือไม่ได้” แต่ควรตอบให้ได้ว่า “เราต้องการสร้างคนแบบใดในยุค AI?” เพราะสถาบันการศึกษาไม่ได้มีหน้าที่เพียงผลิตผู้ที่ใช้เทคโนโลยีเป็น แต่ต้องผลิตผู้ที่ ใช้เทคโนโลยีอย่างรับผิดชอบ ดังนั้น สถาบันการศึกษาควรมีอย่างน้อย 4 ระดับของนโยบาย

- **ระดับที่ 1 : กติกา** กำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้ AI ในงานวิจัย การเรียนการสอน การสอบและการประเมินผล การทำวิทยานิพนธ์ การเขียนบทความ การบริหารงาน และการจัดการข้อมูล โดยไม่ควรใช้วิธี “ห้าม AI” เป็นหลัก แต่ควรกำหนดว่า กรณีใดใช้ได้ กรณีใดต้องเปิดเผย กรณีใดต้องขออนุญาต และกรณีใดไม่ควรใช้
- **ระดับที่ 2 : ทักษะ** ต้องพัฒนาความสามารถด้าน AI Literacy ให้แก่ทั้งบุคลากรและนิสิต ไม่ใช่เพียงรู้วิธีเขียน Prompt แต่ต้องรู้จัก ตรวจสอบ – ตั้งคำถาม – อ้างอิง – ประเมินความน่าเชื่อถือ – ปกป้องข้อมูล – รับผิดชอบต่อผลลัพธ์
- **ระดับที่ 3 : วัฒนธรรมและค่านิยม** ต้องสร้างวัฒนธรรมที่ทำให้บุคลากรและนิสิตเข้าใจว่า การใช้ AI ไม่ใช่ความผิด แต่การใช้ AI แล้วปกปิดความจริง หรือปล่อยให้ AI สร้างความผิดพลาดโดยไม่ตรวจสอบ เป็นปัญหาด้านความรับผิดชอบ ต้องทำให้การเปิดเผยการใช้ AI กลายเป็นเรื่องปกติ เช่นเดียวกับการอ้างอิงแหล่งข้อมูลทางวิชาการ
- **ระดับที่ 4 : ระบบกำกับดูแล** สถาบันการศึกษาควรมีกลไกกลาง เช่น AI Governance เพื่อทำหน้าที่กำหนดมาตรฐาน ประเมินความเสี่ยง ให้คำปรึกษา ติดตามการใช้ AI และทบทวนนโยบายให้ทันกับเทคโนโลยีและกฎหมายที่เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะกรณีที่ AI ถูกนำไปใช้กับข้อมูลส่วนบุคคล การตัดสินใจเกี่ยวกับสิทธิของบุคคล การประเมินผู้เรียน หรือการให้บริการประชาชน

7. สิ่งที่ควรปลูกฝังให้แก่นิสิตและผู้เรียน

การสร้าง “ค่านิยมการใช้ AI” ผู้เรียนควรได้รับการปลูกฝังอย่างน้อย 6 หลัก
(1) ต้องรู้ว่าอะไรเป็นความจริง
(2) ต้องเปิดเผยเมื่อการใช้มีนัยสำคัญต่อผลงาน
(3) ห้ามนำข้อมูลของผู้อื่นไปใช้โดยไม่เคารพสิทธิ
(4) ต้องตรวจสอบก่อนเชื่อ
(5) ต้องไม่ให้ AI ตัดสินใจแทนความรับผิดชอบของมนุษย์
(6) ใช้ AI เพื่อเพิ่มศักยภาพของมนุษย์ ไม่ใช่เพื่อหลีกเลี่ยงการคิดของมนุษย์
สถาบันการศึกษาควรยกระดับจาก “AI Literacy” ไปสู่ “AI Ethics Literacy” คือไม่เพียงรู้ว่า AI ทำอะไรได้ แต่ต้องรู้ด้วยว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ และใครต้องรับผิดชอบเมื่อเกิดความเสียหาย

8. “พื้นที่ทดลองที่ปลอดภัย” ของ AI

สถาบันการศึกษาไม่ควรมีท่าทีหวาดกลัว AI จนกลายเป็นการห้ามใช้ทั้งหมด แต่ควรเป็นพื้นที่สำหรับการทดลองนวัตกรรมอย่างรับผิดชอบ เช่น การจัดทำ AI Sandbox สำหรับการวิจัยและการเรียนการสอน เพื่อให้สามารถทดลองใช้ AI ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด มีการประเมินความเสี่ยง มีผู้รับผิดชอบ และสามารถตรวจสอบย้อนหลังได้

9. กฎหมายอาจตามเทคโนโลยีไม่ทัน แต่สถาบันการศึกษาต้องไม่รอ

ร่างพระราชบัญญัติ AI ยังอยู่ในกระบวนการรับฟังความคิดเห็น และรายละเอียดจำนวนมากยังต้องอาศัยกฎหมายลำดับรอง คำถามคือ สถาบันการศึกษาควรรอจนกฎหมายมีผลใช้บังคับก่อนหรือไม่? ผมเห็นว่า ไม่ควรรอ เพราะเรื่องสำคัญบางเรื่องไม่ควรรอให้กฎหมายมาบังคับ เช่น ความซื่อสัตย์ทางวิชาการ การไม่สร้างข้อมูลเท็จ การเคารพความเป็นส่วนตัว การรักษาความลับ การเปิดเผยการใช้ AI การตรวจสอบผลลัพธ์ การไม่เลือกปฏิบัติ และความรับผิดชอบของผู้ใช้ สิ่งเหล่านี้ควรเป็น วัฒนธรรมของสถาบันการศึกษา ก่อนที่จะเป็นข้อบังคับตามกฎหมาย

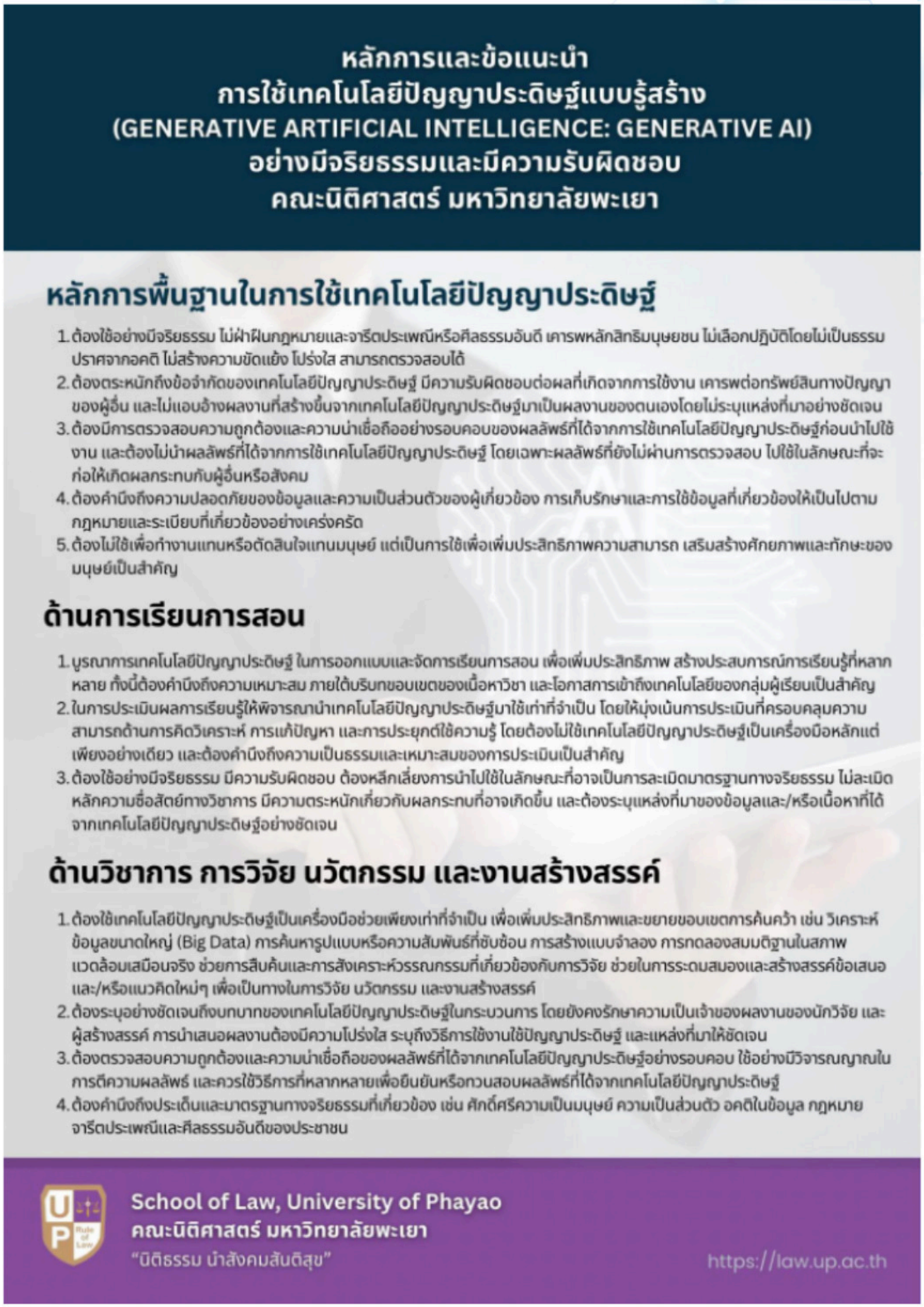
บทสรุป

ในอนาคต AI ยิ่งจะฉลาดขึ้น แต่ความรับผิดชอบยังเป็นของมนุษย์ สิ่งที่เรากำลังเผชิญจึงไม่ใช่เพียงการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงทาง จริยธรรม กฎหมาย และวัฒนธรรมของสถาบันการศึกษา แนวทางของ วช. เน้นย้ำว่า **“ใช้ AI อย่างรับผิดชอบ”** ขณะที่ร่างกฎหมาย AI กำลังพยายามเปลี่ยนหลักการบางส่วนให้กลายเป็น **“หน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย”**

ดังนั้น สถาบันการศึกษาควรต้องทำหน้าที่เป็นทั้ง **ผู้สร้างองค์ความรู้ ผู้สร้างนวัตกรรม และผู้สร้างคน** นโยบาย AI ของสถาบันการศึกษาจึงไม่ควรเป็นเพียง “คู่มือการใช้เครื่องมือ AI” แต่ควรเป็น “นโยบายว่าด้วยความรับผิดชอบของมนุษย์ในยุค AI” เพราะท้ายที่สุดแล้ว AI อาจช่วยเราคิดได้เร็วขึ้น ช่วยเราทำงานได้มากขึ้น และช่วยเราสร้างองค์ความรู้ได้มากขึ้น แต่ AI ไม่สามารถรับผิดชอบแทนเราได้

ภาพตัวอย่าง ประกาศนโยบายและแนวปฏิบัติ

หลักการและข้อแนะนำ
การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์แบบรู้สร้าง
(GENERATIVE ARTIFICIAL INTELLIGENCE: GENERATIVE AI)
อย่างมีจริยธรรมและมีความรับผิดชอบ
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

หลักการพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์

1. ต้องใช้อย่างมีจริยธรรม ไม่ฝ่าฝืนกฎหมายและจารีตประเพณีหรือศีลธรรมอันดี เคารพหลักสิทธิมนุษยชน ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ปราศจากอคติ ไม่สร้างความขัดแย้ง โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้
2. ต้องตระหนักถึงข้อจำกัดของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ มีความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดจากการใช้งาน เคารพต่อทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่น และไม่แอบอ้างผลงานที่สร้างขึ้นจากเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาเป็นผลงานของตนเองโดยไม่ระบุแหล่งที่มาอย่างชัดเจน
3. ต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถืออย่างรอบคอบของผลลัพธ์ที่ได้จากการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ก่อนนำไปใช้งาน และต้องไม่นำผลลัพธ์ที่ได้จากการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ โดยเฉพาะผลลัพธ์ที่ยังไม่ผ่านการตรวจสอบ ไปใช้ในลักษณะที่จะก่อให้เกิดผลกระทบกับผู้อื่นหรือสังคม
4. ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของข้อมูลและความเป็นส่วนตัวของผู้เกี่ยวข้อง การเก็บรักษาและการใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด
5. ต้องไม่ใช้เพื่อทำงานแทนหรือตัดสินใจแทนมนุษย์ แต่เป็นการใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพความสามารถ เสริมสร้างศักยภาพและทักษะของมนุษย์เป็นสำคัญ

ด้านการเรียนการสอน

1. นำรูปการเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ในการออกแบบและจัดการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ภายใต้บริบทขอบเขตของเนื้อหาวิชา และโอกาสการเข้าถึงเทคโนโลยีของกลุ่มผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ในการประเมินผลการเรียนรู้ให้พิจารณานำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้เท่าที่จำเป็น โดยให้มุ่งเน้นการประเมินที่ครอบคลุมความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ความรู้ โดยต้องไม่ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือหลักแต่เพียงอย่างเดียว และต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมและเหมาะสมของการประเมินเป็นสำคัญ
3. ต้องใช้อย่างมีจริยธรรม มีความรับผิดชอบ ต้องหลีกเลี่ยงการนำไปใช้ในลักษณะที่อาจเป็นการละเมิดมาตรฐานทางจริยธรรม ไม่ละเมิดหลักความซื่อสัตย์ทางวิชาการ มีความตระหนักเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และต้องระบุแหล่งที่มาของข้อมูลและ/หรือเนื้อหาที่ได้จากเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์อย่างชัดเจน

ด้านวิชาการ การวิจัย นวัตกรรม และงานสร้างสรรค์

1. ต้องใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือช่วยเพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและขยายขอบเขตการค้นคว้า เช่น วิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) การค้นหารูปแบบหรือความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน การสร้างแบบจำลอง การทดลองสมมติฐานในสภาพแวดล้อมเสมือนจริง ช่วยการสืบค้นและการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ช่วยในการระดมสมองและสร้างสรรค์ข้อเสนอและ/หรือแนวคิดใหม่ๆ เพื่อเป็นทางในการวิจัย นวัตกรรม และงานสร้างสรรค์
2. ต้องระบุอย่างชัดเจนถึงบทบาทของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในกระบวนการ โดยยังคงรักษาความเป็นเจ้าของผลงานของนักวิจัย และผู้สร้างสรรค์ การนำเสนอผลงานต้องมีความโปร่งใส ระบุถึงวิธีการใช้งานใช้ปัญญาประดิษฐ์ และแหล่งที่มาให้ชัดเจน
3. ต้องตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลลัพธ์ที่ได้จากเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์อย่างรอบคอบ ใช้อย่างมีวิจารณญาณในการตีความผลลัพธ์ และควรใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อยืนยันหรือทวนสอบผลลัพธ์ที่ได้จากเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์
4. ต้องคำนึงถึงประเด็นและมาตรฐานทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเป็นส่วนตัว อคติในข้อมูล กฎหมาย จารีตประเพณีและศีลธรรมอันดีของประชาชน

School of Law, University of Phayao
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
"นิติธรรม นำสังคมสันติสุข"
https://law.up.ac.th

อ้างอิง

- แนวทางการประยุกต์ใช้ Generative AI อย่างมีจริยธรรม สำหรับนักวิจัย โดย สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
- (ร่าง) พระราชบัญญัติว่าด้วยปัญญาประดิษฐ์ พ.ศ. ....
- บทความนี้ใช้ Gemini ในการช่วยปรับถ้อยคำ จัดเรียงหัวข้อ เพื่อความสมบูรณ์ โดยเนื้อหาทั้งหมดเขียนและเรียบเรียงโดยผู้เขียนเป็นหลัก

NEWS & ACTIVITY

วันที่ 2 ตุลาคม 2569 ณ หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา เข้าร่วมงานรำลึก “100 ปี ชาตกาล ทองใบ ทองเปาด์” กัลยาณมิตรของประชาชน ภายใต้แนวคิด “สืบสานมรดกทางความคิด สู่คนรุ่นต่อไป” (Human Rights • Justice • Peace) เพื่อร่วมรำลึกถึงคุณูปการและสืบทอดแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชน ความยุติธรรม และสันติธรรมของศาสตราจารย์ทองใบ ทองเปาด์ นักกฎหมายผู้ยืนหยัดเคียงข้างประชาชนตลอดชีวิตการทำงาน ในการนี้ ผศ.อุดม งามเมืองสกุล คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ได้เข้าร่วมเวทีเสวนาทางวิชาการในหัวข้อ “สังคายนากระบวนการยุติธรรม: เปลี่ยนอย่างไรให้ประชาชนเชื่อมั่น” โดยร่วมแลกเปลี่ยนมุมมองและข้อเสนอเชิงวิชาการเกี่ยวกับการปรับปรุงกระบวนการยุติธรรม การพัฒนาองค์กร และแนวทางการสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นกับประชาชนอย่างยั่งยืน

วันที่ 5 ตุลาคม 2569 – คลินิกกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ก้าวเข้าสู่วาระสำคัญในการขับเคลื่อนสังคม ประกาศความร่วมมือครั้งใหญ่ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และ มูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อสังคม จัดพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ด้านบริการวิชาการ ภายใต้ “โครงการพัฒนาระบบความร่วมมือการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายและนโยบายสุขภาวะ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาระบบและกลไกสนับสนุนการขับเคลื่อนกฎหมายและนโยบายสุขภาวะในระดับชุมชนท้องถิ่น ณ โรงแรมอัศวิน แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร

NEWS & ACTIVITY

ผศ.อุดม งามเมืองสกุล คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ร่วมประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องของสินค้า พ.ศ. ... สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 15 วันอังคารที่ 6 ตุลาคม 2569 ณ ห้องประชุม 604 อาคารรัฐสภา การประชุมครั้งนี้มีการพิจารณาร่างฯ มาตรา 22 มาตรา 23 โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการชำรุดบกพร่องของสินค้าตามสัญญาเช่าซื้อ เช่าแบบลีซซิ่ง ลักษณะของการให้บริการสินเชื่อผ่านคนกลาง และประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้อง

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จัดกิจกรรมปฐมนิเทศฝึกงานวิชาชีพนักกฎหมาย ภายใต้ "โครงการเตรียมฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ" เมื่อวันอาทิตย์ที่ 18 ตุลาคม 2569 ณ ห้องภูกามยาว 1 (PKY 1) อาคารเรียนรวมหลังเก่า มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเตรียมความพร้อมให้นิสิตก่อนออกปฏิบัติงานจริงในหน่วยงานและองค์กรทางกฎหมายภายนอก
กิจกรรมในครั้งนี้ได้รับเกียรติจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุดม งามเมืองสกุล คณบดีคณะนิติศาสตร์ เป็นประธานในพิธี พร้อมด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมวุฒิ สาระกิจ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ เป็นผู้กล่าวรายงาน โดยในปีการศึกษา 2569 มีนิสิตคณะนิติศาสตร์ที่จะออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพรวมทั้งสิ้น 280 คน เพื่อเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของมหาวิทยาลัยพะเยาที่ว่า "ประสบการณ์สร้างปัญญา"

NEWS & ACTIVITY

วันที่ 17 ตุลาคม 2569 ได้ดำเนินการจัดโครงการส่งเสริมพัฒนากระบวนการศึกษาวิจัยทางกฎหมายของนิสิต เพื่อให้นิสิตมีการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีทักษะในการใช้ความรู้มาบูรณาการกับการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และเพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนางานวิจัยของนิสิตให้มีคุณภาพด้านวิชาการมากขึ้น โดยได้รับเกียรติจากคณะกรรมการวิพากษ์และกรรมการตัดสินผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีทีมที่ได้รับรางวัล ดังนี้

ทีมชนะเลิศ หัวข้อวิจัยเรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการสร้างดุลยภาพระหว่างสิทธิในการใช้ประโยชน์ที่ดินของประชาชนกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ กรณีศึกษาบ้านปางพริก หมู่ที่ 3 ตำบลผาช้างน้อย อำเภอปง จังหวัดพะเยา

รองชนะเลิศอันดับ 1 หัวข้อวิจัยเรื่อง มาตรการติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัวในกระบวนการยุติธรรม

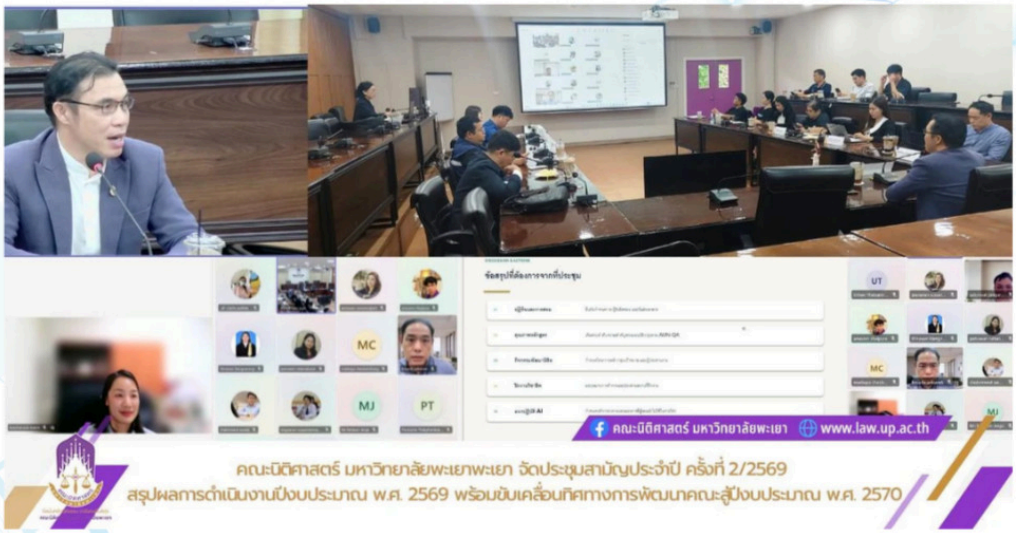
รองชนะเลิศอันดับ 2 หัวข้อวิจัยเรื่อง ปัญหาสถานะทางกฎหมายของเกมออนไลน์แนว MOBA ในฐานะกองมรดก

รางวัลชมเชย หัวข้อวิจัยเรื่อง ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่า

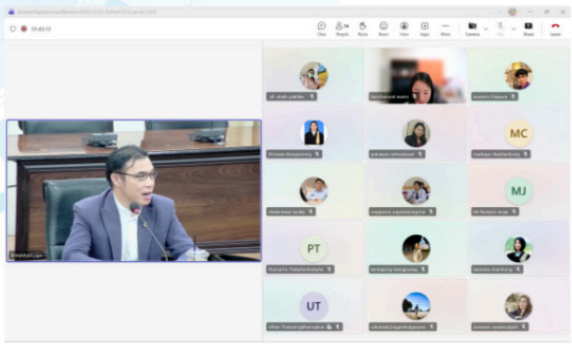

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุดม งามเมืองสกุล คณบดีคณะนิติศาสตร์ พร้อมด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมวุฒิ สาระกิจ รองคณบดีฝ่ายวิชาการและนวัตกรรมการเรียนรู้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิษณุ เจนดง ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการและคลินิกกฎหมาย ผู้ช่วยศาสตราจารย์จีรวรรณ สุวรรณสุจริต และผู้ช่วยศาสตราจารย์นิภาภรณ์ ลาภเสถียร ให้เกียรติเป็นผู้มอบเหรียญรางวัลในพิธีมอบเหรียญรางวัลเรียนดี ประจำปีการศึกษา 2568 (จำนวน 296 คน) ให้กับนิสิตที่มีผลการเรียนดีและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีเยี่ยม เพื่อเชิดชูเกียรติและสร้างแรงบันดาลใจในการศึกษา รวมถึงเป็นการส่งเสริมให้นิสิตตั้งใจศึกษา ใฝ่หาความรู้ในด้านวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เพื่อนร่วมสถาบัน โดยคุณสมบัติสำหรับนิสิตผู้มีสิทธิ์ได้รับเหรียญรางวัลเรียนดีประจำปี จะต้องลงทะเบียนเรียนครบทั้ง 2 ภาคการศึกษาปกติรวมแล้วไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต โดยไม่เคยได้รับผลการเรียนในระดับขั้น F หรืออักษร U และต้องมีค่าระดับขั้นสะสมเฉลี่ยรวมในปีการศึกษา ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

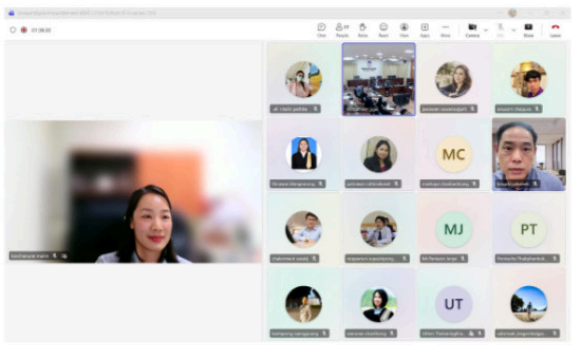
NEWS & ACTIVITY

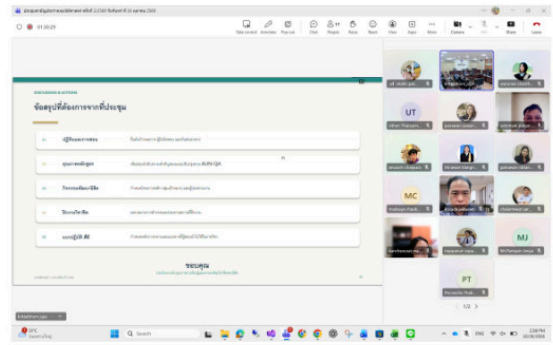

วันที่ 26 ตุลาคม 2569 เวลา 13.30 น. เป็นต้นไป คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จัดประชุมสามัญประจำปีคณะนิติศาสตร์ ครั้งที่ 2/2569 ณ ห้องประชุมรพีพัฒนศักดิ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา และผ่านระบบออนไลน์ Microsoft Teams โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุดม งามเมืองสกุล คณบดีคณะนิติศาสตร์ พร้อมด้วยผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุน เข้าร่วมประชุม
การประชุมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแจ้งข่าวสารและติดตามผลการดำเนินงานของคณะนิติศาสตร์ในปีงบประมาณ 2569 ตลอดจนสื่อสารทิศทางและแนวทางการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2570 เพื่อให้การขับเคลื่อนพันธกิจของคณะสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของมหาวิทยาลัยพะเยา ครอบคลุมทั้งด้านการพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะและทักษะแห่งอนาคต การวิจัยและนวัตกรรม การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ตลอดจนการบริหารจัดการที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และมีธรรมาภิบาล

NEWS & ACTIVITY

วันที่ 22 ตุลาคม 2569 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา นำโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุดม งามเมืองสกุล คณบดีคณะนิติศาสตร์ พร้อมด้วยคณะผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากร ให้การต้อนรับคณะผู้บริหารและคณาจารย์จากสำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ นำโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา เพ็ชรกิจ รักษาการแทนคณบดีสำนักวิชานิติศาสตร์ ในโอกาสเดินทางเข้าศึกษาดูงานและเข้าร่วมการสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา การศึกษาดูงานและการสัมมนาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา โดยทั้งสองสถาบันได้ร่วมหารือและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นใน 7 ประเด็นหลัก ได้แก่:

1. การบริหารจัดการหลักสูตรปริญญาตรีควบสองปริญญา (Dual Degree Program)
2. แนวทางการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (หลักสูตรปริญญาโทและปริญญาเอก)
3. การบริหารจัดการคลินิกกฎหมายและศูนย์ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท
4. การบูรณาการการเรียนการสอนกับการบริการวิชาการและการฝึกปฏิบัติทางกฎหมาย
5. การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพและทักษะทางกฎหมายสำหรับนักศึกษา
6. แนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ (International Collaboration)
7. การเตรียมความพร้อมหลักสูตรกฎหมายเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพระดับสากลและการรับรองวิชาชีพ

นอกจากนี้ คณะผู้ศึกษาดูงานจากมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ยังได้เข้าเยี่ยมชมสิ่งอำนวยความสะดวกและแหล่งเรียนรู้ทางปฏิบัติการของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา (Site Visit / Facility Tour) ได้แก่ คลินิกกฎหมายและศูนย์ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท เพื่อศึกษาแนวทางการจัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการฝึกทักษะวิชาชีพกฎหมายจริงให้แก่นักศึกษา การกระชับความร่วมมือทางวิชาการในครั้งนี้ ถือเป็นก้าวสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษากฎหมาย การพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการผลิตบัณฑิตนิติศาสตร์ให้มีสมรรถนะพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงและการประเมินมาตรฐานในระดับสากลต่อไป

NEWS & ACTIVITY

วันที่ 29 ตุลาคม 2569 – คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา เดินหน้าขับเคลื่อนพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคม สนับสนุนหนังสือ สื่อการเรียนรู้ และข้อมูลทางกฎหมาย แก่เรือนจำจังหวัดพะเยา เพื่อนำไปให้บริการในห้องสมุดเรือนจำภายใต้โครงการ "มุมปลูกกฎหมายใส่ปัญญา" โครงการดังกล่าวเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระดำริในสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา ซึ่งมุ่งเน้นการส่งเสริมความรู้ด้านสิทธิ หน้าที่ และกระบวนการยุติธรรมแก่ผู้ต้องขัง เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลทางกฎหมายที่เป็นประโยชน์

ในการนี้ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ จึงได้จัดสรรหนังสือตำรา สื่อการเรียนรู้ และเอกสารทางกฎหมายที่เข้าใจง่าย มอบให้แก่เรือนจำจังหวัดพะเยา เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการเสริมสร้างความรู้ ยกระดับคุณภาพชีวิตทางความคิด และเตรียมความพร้อมรอบด้านให้แก่ผู้ต้องขังก่อนกลับคืนสู่สังคมอย่างมีคุณภาพต่อไป

NEWS ACTIVITY

ประกาศ : ห้องสมุดปิดปรับปรุงชั่วคราว
(LIBRARY TEMPORARY RENOVATION)
Sept 2026 - Jan 2027
Sept 2026 - Jan 2027
ปิดปรับปรุง
CLOSED FOR RENOVATION
ตั้งแต่วันที่
10 กันยายน 2569
ถึงวันที่
5 มกราคม 2570
บริการทางเลือกช่วงปิดปรับปรุง
1
สามารถคืนหนังสือได้ที่ห้องสำนักงาน
คณะและตู้คืนหนังสือ
2
ยืมต่อหนังสือแบบออนไลน์
หรือที่สำนักงานคณะ
RECEPTION
ติดต่อสอบถาม
fb Inbox:
chutnarong chaimongkol
ขออภัยในความไม่สะดวกมา ณ ที่นี้

กำหนดการยืนยันการเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2568
QR - Code
ระบบ graduate-register.up.ac.th
1
ตรวจสอบและยืนยันข้อมูลประวัติส่วนตัว
2
กรอกข้อมูลการมีงานทำ
กรณีมีงานทำแล้ว บัณฑิตพิมพ์หนังสือ
ให้สถานประกอบการตอบแบบประเมินความพึงพอใจ
ของผู้ใช้บัณฑิต ผ่าน QR - Code
3
กรอกข้อมูลประเมินหลักสูตร
4
ประเมินทักษะการเรียนรู้ (4Cs)
5
ลงทะเบียนยืนยันการเข้ารับ
หรือไม่เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร
14 - 25 กันยายน 2569
เวลา 09.00 น. เป็นต้นไป
6
ตรวจสอบรายชื่อ
ผู้ที่จะเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร
26 - 29 กันยายน 2569
บัณฑิตที่ เข้ารับ
พิมพ์เอกสารลงทะเบียนเข้ารับฯ
เพื่อนำมาแสดงในวันซ้อมรับปริญญา
1 ธ.ค. 69 - 22 ม.ค. 70
บัณฑิตที่ ไม่เข้ารับ
พิมพ์เอกสารการขอรับใบปริญญาบัตร
เพื่อนำมาติดต่อขอรับใบปริญญาบัตร
3 กุมภาพันธ์ 2570 เป็นต้นไป
UNIVERSITY OF PHAYAO
ติดตามข่าวสาร
เพิร์มพระราชทานปริญญาบัตร
มหาวิทยาลัยพะเยา
เว็บไซต์พิธีพระราชทาน
ปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยพะเยา
เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร
วันที่ 25 - 26 มกราคม 2570
*กำหนดการการรับของแต่ละคณะ จะแจ้งให้ทราบอีกครั้ง
กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

รางวัลและความภาคภูมิใจ

รางวัลและความภาคภูมิใจ

รางวัลและความภาคภูมิใจ

STUDENT PROFILE

INSPIRATION
GROWTH
IMPACT

001

UNIVERSITY OF PHAYAO

ธญาวัฒน์ ศฤงคาร

นิสิต ชั้นปีที่ 3 คณะนิติศาสตร์

นายกสโมสรนิสิต
คณะนิติศาสตร์

เยาวชนดีเด่น แห่งชาติ พ.ศ. 2569

01 THE SPARK
จุดเริ่มต้นและแรงบันดาลใจ

Q อะไรคือแรงผลักดันที่ทำให้ก้าวขึ้นมาเป็นนายกสโมสรนิสิตคณะนิติศาสตร์ และได้รับรางวัลเยาวชนดีเด่น?

A ผมเริ่มทำกิจกรรมตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ค่อย ๆ เรียนรู้และพัฒนาตัวเองจนได้รับความไว้วางใจให้เป็นนายกสโมสรนิสิตครับ ผมมองว่าการทำกิจกรรมไม่ใช่แค่การทำงานให้สำเร็จ แต่เป็นการสร้างโอกาสให้คนอื่นได้เรียนรู้และค้นพบศักยภาพของตัวเอง การได้รับรางวัลเยาวชนดีเด่นจึงไม่ใช่จุดสิ้นสุดของความสำเร็จ แต่เป็นแรงผลักดันให้ผมส่งต่อโอกาส เพราะผมเชื่อว่า

> **"การพัฒนาตัวเองที่ดีที่สุด คือการพัฒนาจนเราสามารถพาคนอื่นก้าวไปข้างหน้าพร้อมกับเราได้ครับ"**

02 TIME & PRIORITY MANAGEMENT
ศิลปะแห่งการบริหารเวลา

Q เรียนนิติศาสตร์ก็หนักอยู่แล้ว มีวิธีบริหารเวลาอย่างไรให้ทั้งการเรียนและงานกิจกรรมไปด้วยกันได้?

A สิ่งสำคัญคือการวางแผนและจัดลำดับความสำคัญครับ ผมจะแบ่งเวลาเรียนกับงานสโมสรให้ชัดเจน โดยเฉพาะช่วงหนึ่งสัปดาห์ก่อนสอบ จะพยายามให้เวลากับการเรียนอย่างเต็มที่

ผมเชื่อว่าการเป็นผู้นำไม่ได้หมายความว่าต้องทำทุกอย่างด้วยตัวเอง แต่ต้องบริหารทีมให้ทุกคนทำงานร่วมกันได้ และ

> **"ไม่ควรประสบความสำเร็จโดยให้คนอื่นต้องแบกรับภาระแทนเราครับ"**

03 THE TURNING POINT
บทเรียนจากความท้าทาย

Q เคยมีช่วงเวลาที่เหนื่อยหรือท้อไหม แล้วผ่านมันมาได้อย่างไร?

A มีบ้างครับ โดยเฉพาะช่วงที่ต้องรับผิดชอบทั้งการเรียนและกิจกรรมพร้อมกัน แต่ผมจะค่อย ๆ จัดลำดับปัญหาและแก้ไขไปทีละเรื่อง รวมถึงให้เวลาตัวเองได้พักเพื่อกลับมาทำงานได้ดีขึ้น

ผมมีคติประจำใจว่า

> **"คนที่ประสบความสำเร็จไม่ใช่คนที่ไม่เคยพลาด แต่เป็นคนที่พยายามจนประสบความสำเร็จ"**

เพราะทุกความผิดพลาดคือโอกาสให้เราได้เรียนรู้และพัฒนาตัวเองครับ

04 MESSAGE TO PEERS & JUNIORS
ส่งต่อพลังและความรู้สึก

Q อยากฝากอะไรถึงเพื่อน ๆ นิสิตที่ยังไม่กล้าก้าวออกจากคอมฟอร์ตโซน?

A ผมอยากบอกว่า ก่อนที่เราจะพิสูจน์ตัวเองให้ใครเห็น สิ่งแรกคือเราต้อง **"เชื่อในตัวเอง"** ก่อนครับ

อย่าปล่อยให้ความคิดที่ว่าเราทำไม่ได้ มาหยุดแรงทั้งที่ยังไม่เคยลอง ไม่จำเป็นต้องรอให้เก่งหรือพร้อมกว่าคนอื่น

> **"แค่เชื่อว่าเราทำได้ กล้าที่จะก้าวออกไป แล้วลงมือทำให้ตัวเองเห็นว่าเราทำได้จริงครับ"**

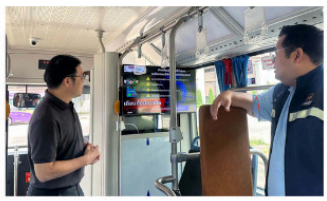

คลินิกกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ผนึกกำลังเตือนภัยแก๊งคอลเซ็นเตอร์ จัดทำสื่อรู้เท่าทันมิจฉาชีพเผยแพร่บนรถบัสไฟฟ้า (UP EV Bus)

คลินิกกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ห่วงใยภัยไซเบอร์ จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์รู้เท่าทันแก๊งคอลเซ็นเตอร์ หวังลดสถิติการตกเป็นเหยื่อของนิสิตและบุคลากร พร้อมบูรณาการความร่วมมือกับกองกิจการนิสิต กองอาคารสถานที่ และศูนย์สิ่งแวดล้อมและการจัดการที่ยั่งยืน เผยแพร่สื่อเตือนภัยผ่านจอภาพภายในรถบัสไฟฟ้าของมหาวิทยาลัย

จากสถานการณ์ปัจจุบันที่กลุ่มมิจฉาชีพได้พัฒนารูปแบบการหลอกลวงผ่านระบบโทรศัพท์ หรือ "แก๊งคอลเซ็นเตอร์" อย่างต่อเนื่อง คลินิกกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ได้รับเรื่องร้องเรียนและให้คำปรึกษาทางกฎหมายแก่นิสิตเป็นจำนวนมาก โดยพบว่ารูปแบบการหลอกลวงที่พบบ่อยคือ มิจฉาชีพจะแอบอ้างตัวเป็นพนักงานเครือข่ายโทรศัพท์ หรือเจ้าพนักงานตำรวจ โทรศัพท์มาข่มขู่ให้เกิดความกลัว จนนำไปสู่การหลอกให้โอนทรัพย์สิน และในบางกรณี นิสิตยังถูกหลอกให้ตกเป็นผู้รับโอนเงินจากการกระทำความผิด ซึ่งเข้าข่ายการเป็น "บัญชีม้า" โดยไม่รู้ตัว เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาดังกล่าวและสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่นิสิตไม่ให้ตกเป็นเหยื่อรายต่อไป คณะนิติศาสตร์ จึงได้จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันรูปแบบของกลุ่มมิจฉาชีพ พร้อมทั้งบูรณาการการทำงานร่วมกับ กองกิจการนิสิต กองอาคารสถานที่ และศูนย์สิ่งแวดล้อมและการจัดการที่ยั่งยืน นำสื่อประชาสัมพันธ์ดังกล่าวไปเผยแพร่ผ่านจอภาพภายในรถบัสไฟฟ้า (UP EV Bus) ของมหาวิทยาลัยพะเยา การเผยแพร่สื่อผ่านช่องทางดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นิสิต บุคลากร ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่ใช้บริการรถบัสไฟฟ้า ได้ตระหนักรู้ถึงรูปแบบและกลโกงของมิจฉาชีพ เรียนรู้วิธีการป้องกันตนเอง รวมถึงทราบถึงช่องทางการขอความช่วยเหลือหากตกเป็นเหยื่อและเกิดความเสียหายขึ้น ซึ่งถือเป็นการสร้างเกราะป้องกันภัยทางสังคมและดูแลสวัสดิภาพของประชาคมมหาวิทยาลัยพะเยาอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ หากนิสิต บุคลากร หรือประชาชนทั่วไป ต้องการรับคำปรึกษาทางกฎหมาย สามารถติดต่อได้ที่ คลินิกกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา โทรศัพท์ 054-466-666 ต่อ 1619 หรือ 083-256-6446 (เวลาทำการ จันทร์ - ศุกร์ เวลา 08.30 - 16.30 น.)

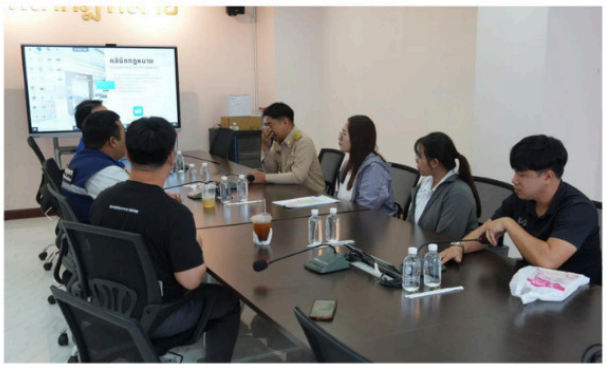
นิติธรรมนำสังคมสันติสุข

LAW CLINIC

คลินิกกฎหมาย มหาวิทยาลัยพะเยา

วันที่ 14 ตุลาคม 2569 นายสุเมธี คำลือ นายกเทศมนตรีตำบลเชียงม่วนพร้อมคณะ ได้เข้าหารือร่วมกับคณะทำงานคลินิกกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อวางแนวทางขับเคลื่อน “โครงการพัฒนาระบบความร่วมมือการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายและนโยบายสุขภาวะ” มุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตำบลเชียงม่วนอย่างยั่งยืน การประชุมหารือในครั้งนี้มีเป้าหมายสำคัญในการบูรณาการองค์ความรู้ทางกฎหมายเข้ากับการพัฒนานโยบายสาธารณะ เพื่อสร้างระบบสนับสนุนและความคุ้มครองแก่ประชาชนใน 3 มิติหลัก ได้แก่: ด้านความมั่นคงของที่อยู่อาศัย: การให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษาทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของคนในชุมชน ด้านสุขภาวะของผู้สูงอายุ: การคุ้มครองสิทธิ การเข้าถึงบริการทางสังคมและสุขภาพที่เหมาะสมเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ด้านคุณภาพเยาวชนและการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด: การสร้างกลไกปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชน พร้อมขับเคลื่อนกิจกรรมเชิงรุกในการรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างภูมิคุ้มกันทางกฎหมายและสุขภาวะ เพื่อป้องกันไม่ให้เยาวชนในตำบลเชียงม่วนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ตลอดจนส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในชุมชน ความร่วมมือกับคลินิกกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ ในครั้งนี้ ถือเป็นมิติในการนำข้อกฎหมายมาปรับใช้กับงานด้านสุขภาวะของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม เทศบาลตำบลเชียงม่วนมุ่งหวังให้โครงการนี้เป็นรากฐานสำคัญในการดูแลประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง ทั้งผู้สูงอายุ และเยาวชนที่จะต้องเติบโตอย่างปลอดภัยห่างไกลจากยาเสพติด เพื่อให้ทุกคนได้รับสิทธิและการคุ้มครองอย่างเท่าเทียม นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต” การหารือดังกล่าวถือเป็นการวางแผนกิจกรรมเชิงรุก เพื่อลงพื้นที่ให้ความรู้ ข้อแนะนำทางกฎหมาย และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายสุขภาวะที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชาวตำบลเชียงม่วนต่อไป

หลอกเก่งกว่าผี
ก็พี่ (มิจฉาชีพ) นี่แหละ
วิธีป้องกันตัวจากศาสตร์มืดของเหล่ามิจฉาชีพออนไลน์
ฉบับเด็กมหาวิทยาลัย
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
คลินิกกฎหมาย
X
ฝ่ายวิจัยและงานสร้างสรรค์

ช่วงนี้
มีการหลอกเรื่องไหนกันบ่อย ๆ บ้าง
หลอกแจกทุนการศึกษา
มีข้อความส่งตรงถึงอีเมลหรือแอปพลิเคชันไลน์
อ้างว่าเป็นทุนการศึกษาฟรีจากองค์กรน่าเชื่อถือ
หลอกให้คลิกลิงก์กรอกข้อมูลส่วนตัวสำคัญ
(เช่น เลขบัตรประชาชน รหัสผ่านบัญชีธนาคาร)
หรือให้โอนเงินค่าธรรมเนียมเอกสารก่อนรับทุน
หลอกทำภารกิจ
ชวนทำงานง่ายๆ รายได้ดี ช่วงแรกอาจได้เงินจริง
พอวางใจ ชวนลงทุนเพิ่มในระบบที่มีมูลค่าสูงขึ้น อ้างว่า
ต้องสำรองเงินทุนเพื่อทำภารกิจคอมโบ
สุดท้ายบล็อกหนีและไม่ได้เงินคืน
หลอกให้กู้เงิน
กู้ง่าย ผ่านไว แค่กรอกข้อมูลส่วนบุคคล
แต่พอสมัครจริง ต้องโอนเงินก่อน
กู้เงินแต่กลับเสียเงิน และข้อมูลส่วนบุคคลอาจถูกนำไปใช้
หลอกว่าเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ
โทรศัพท์มาแจ้งว่าบัญชีธนาคารของนิสิตเกี่ยวข้องกับการกระ
ทำความผิด หรืออ้างว่ามีพัสดุตกค้าง หรือมีปัญหาเกี่ยวกับเอกสาร
การลงทะเบียนเรียนในระบบของมหาวิทยาลัย เพื่อหลอกให้ตื่น
ตระหนกและโอนเงินไปให้ตรวจสอบ และอาจนำไปสู่การสั่งให้นิสิตให้
ความร่วมมือในการหลอกผู้ปกครอง หรือลักพาตัวเองออนไลน์ได้

5 เทคนิค การหลอก ของเหล่าสแกมเมอร์

อ้างว่ามาจากองค์กรรัฐหรือองค์กรที่มีอำนาจตรวจสอบการทำธุรกรรมหรือการกระทำผิดกฎหมาย

ใช้เงื่อนไขด้านเวลามากดดันให้ต้องรีบตัดสินใจ

บิลท์ให้ใช้อารมณ์ เช่น กลัว เครียด ตกใจ หรือสมองล้าจนไม่สามารถใช้เหตุผลในการคิดวิเคราะห์ได้

เอาหลักฐานมาโชว์ประกอบเพื่อความน่าเชื่อถือ

ปรับเนื้อหาให้ตรงจุดอ่อนของกลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนหรือนิสิตจำนวนมากไม่มีประสบการณ์ติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐ และกังวลกับอนาคตด้านการศึกษา สแกมเมอร์จึงมักเลือกใช้มุกหลอกว่าเป้าหมายทำผิดกฎหมายและแสดงเอกสารทางการที่คล้ายของจริง ทำให้บางคนตื่นตระหนกและเชื่อในที่สุด พลาดไปแล้ว ไม่เป็นไร รีบติดต่อ 1441 หรือตำรวจด่วน

3 วิธีควบคุมจิตใจ เหมือนมาสิงร่างหรือทำของใส่ให้ยอมทำตาม ทั้งที่ปกติแล้ว เราคงไม่ทำหรือเชื่อฟัง

การหลอกลวงให้ยอมทำตาม โดยเฉพาะกรณีของ VIRTUAL KIDNAPPING หรือ การลักพาตัวออนไลน์ ที่สแกมเมอร์บังคับหรือบงการให้ผู้เสียหายติดต่อและยอมทำตามคำสั่งจากระยะไกลได้แบบไม่น่าเชื่อ เกิดจากเทคนิคการควบคุมจิตใจต่อไปนี้

(01)

การโน้มน้าวเชิงบังคับจิตจิตใจของผู้เสียหาย

ด้วยการทั้งขู่ ทั้งปลอบ เสนอความช่วยเหลือ และคาดโทษถ้าไม่ยอมทำตาม และเริ่มปฏิบัติการสิงร่างด้วยการให้วิดีโอคอลล์แบบวิญญาณตามติดหรือผีในห้อง

(02)

การทำให้สมองและจิตใจเกิดความเหนื่อยล้า

ด้วยการไม่ยอมให้ผู้เสียหายมีจังหวะในการตัดการติดต่อ ให้ติดต่อคนหลายกลุ่ม ทำหลายเรื่อง ทำให้อดนอน จนคิดไม่เป็นตัวของตัวเองเหมือนโดนยาสั่ง

(03)

ผู้เสียหายสูญเสียการควบคุมตัวเอง

หลังจากทำให้ผู้เสียหายเกิดความเหนื่อยล้าจนควบคุมตัวเองไม่ไหวแล้ว ก็จะสั่งให้ทำตาม และตัดการติดต่อเมื่อผู้เสียหายเริ่มไหวตัวทันหรือหมดประโยชน์

4 คาถา
ช่วยให้เคล้วคลาดปลอดภัยจากศาสตร์มืดของสแกมเมอร์

ไม่เชื่อ
เมื่ออีกฝ่ายแอบอ้างว่าเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ บริษัทสื่อสาร ไปรษณีย์ ฯลฯ ที่มีพฤติกรรมไม่ปกติ เช่น มีพัสดุตกค้างทั้งที่ไม่เคยสั่ง ให้แจ้งข้อมูลส่วนตัว เพราะอาจถูกแอบอ้างไปใช้ในการทำผิดกฎหมาย ให้ตั้งข้อสงสัยเอาไว้ก่อน โดยเฉพาะเมื่ออีกฝ่ายเสนอให้ความสะดวก เช่น ให้โอนเงินไปตรวจสอบ เป็นต้น

ไม่คุย
เมื่ออีกฝ่ายมีพฤติกรรมน่าสงสัย ให้ตัดการติดต่อให้เร็วที่สุด แม้ว่าเราจะรู้กันว่าอีกฝ่ายตั้งใจมากหลอกก็ตาม เพราะสแกมเมอร์ได้รับการฝึกฝนมาแล้ว ยิ่งคุยมาก ยิ่งเผยจุดอ่อนให้อีกฝ่ายเอาไปใช้ได้ ต่อให้ไม่ตกหลุมพราง ยิ่งพูดยาว ยิ่งมีตัวอย่างเสียงเราเยอะ และอาจเอาไปทำ voice cloning เพื่อหลอกคนอื่นต่อได้

ไม่โอน
ตามปกติแล้ว เจ้าหน้าที่รัฐและธนาคาร ไม่มีนโยบายในการให้โอนเงินเข้าบัญชีเพื่ออำนวยความสะดวกในการตรวจสอบ ถ้าหากมิจฉาชีพบอกให้โอนเงินเข้าบัญชี ให้ปฏิเสธ และบอกว่าจะไปดำเนินการที่ธนาคารด้วยตนเอง หรือถ้าอีกฝ่ายของเลขบัญชีของเราเพื่อโอนเงินเข้าออก ให้ปฏิเสธ เพราะบัญชาธนาคารของเราอาจกลายเป็นบัญชีม้า

ไม่แอด
เมื่ออีกฝ่ายที่แอบอ้างว่าเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ บริษัทสื่อสาร ไปรษณีย์ ฯลฯ ขอให้แอดไลน์ หรือวิดีโอคอลล์ผ่านแอพพลิเคชันสำหรับติดต่อสื่อสาร ให้ปฏิเสธ เพราะโดยทั่วไปแล้ว เจ้าหน้าที่รัฐหรือองค์กรที่มิจฉาชีพมักแอบอ้างจะไม่อำนวยความสะดวกในลักษณะนี้ และไม่ควรคลิก link หรือโหลดแอพพลิเคชันที่มิจฉาชีพส่งมา เพราะอุปกรณ์สื่อสารเราอาจถูกควบคุมจากระยะไกลหรือติดมัลแวร์ได้

วิธีไล่วิญญาณตามติด

วางสาย

บล็อกเบอร์

ในกรณีที่ได้รับความเสียหายแล้ว

รีบติดต่อ สายด่วน AOC 1441
หรือ ธนาคารต้นทาง เพื่ออายัดบัญชี

แจ้งความผ่านระบบแจ้งความออนไลน์
THAIPOLICEONLINE
หรือแจ้งความที่สถานีตำรวจ

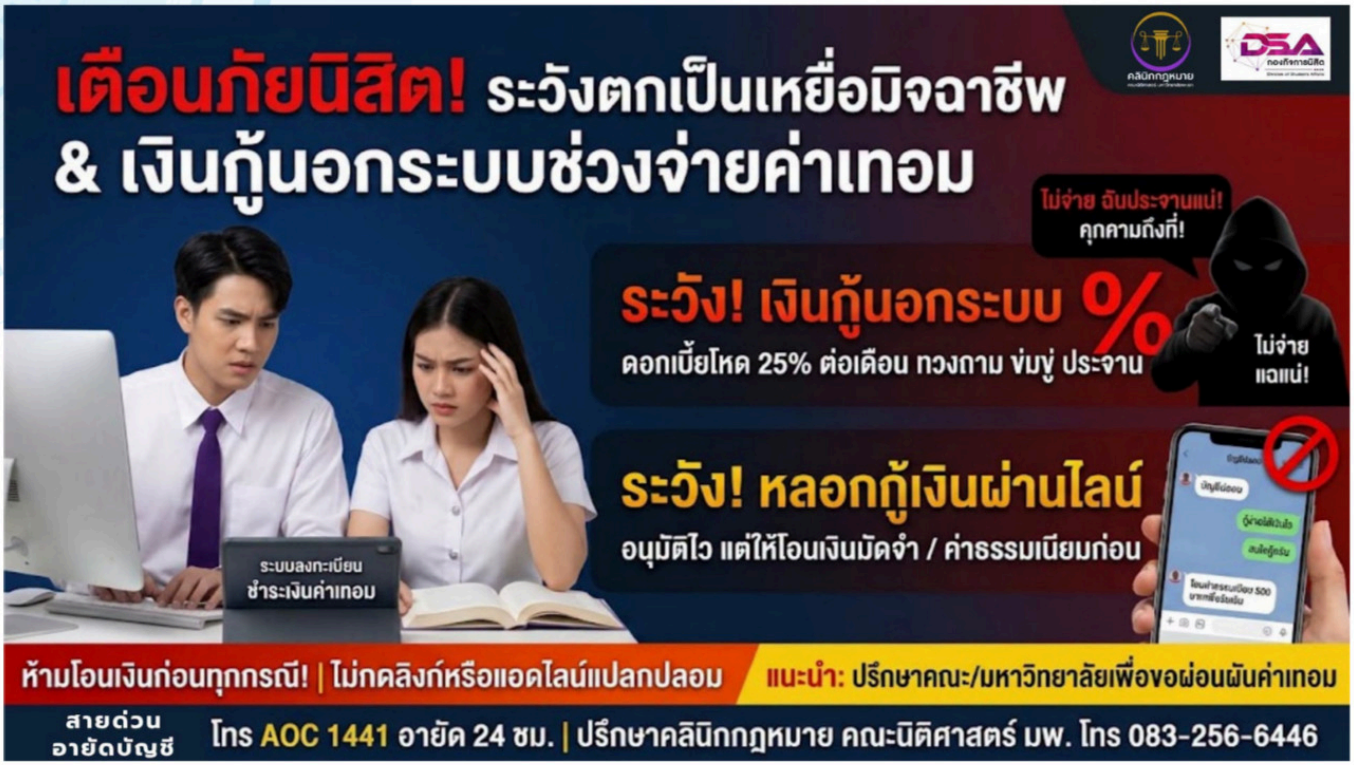

หากนิสิตประสบปัญหา หรือมีข้อสงสัย
สามารถติดต่อขอรับคำปรึกษาและเจ้งเหตุได้ที่

คลินิกกฎหมาย คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา
โทร. 054-466-666 ต่อ 1619
โทร. 083-256-6446

ให้คำปรึกษากฎหมายได้
แต่ปราบผีอาจจะยัง

นิติธรรมนำสังคมสันติสุข
LAW CLINIC
คลินิกกฎหมาย มหาวิทยาลัยพะเยา

เด็ก มพ. ปลอดภัย
สวมหมวกนิรภัย
ทั้งคนขับขี่-คนซ้อน
และทำประกันภัย (พ.ร.บ)

DANGER ZONE DANGER ZONE DANGER ZONE

- คนขับขี่ไม่สวมหมวกนิรภัย ปรับสูงสุด 2,000 บาท
- คนซ้อนไม่สวม ปรับผู้ขับขี่ 2 เท่า
- เจ้าของรถไม่ทำประกันภัย(พ.ร.บ.) ปรับสูงสุด 10,000 บาท
- ผู้ใช้รถคันที่ไม่มีประกันภัย(พ.ร.บ.) ปรับสูงสุด 10,000 บาท

นิติธรรมนำสังคมสันติสุข
LAW CLINIC
คลินิกกฎหมาย มหาวิทยาลัยพะเยา

School of Law
University of Phayao

คณาจารย์ ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย

- กฎหมายเอกชน
- กฎหมายมหาชน
- กฎหมายอาญา และกระบวนการยุติธรรม
- กฎหมายธุรกิจ และการค้าระหว่างประเทศ
- กฎหมายระหว่างประเทศ
- กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา และเทคโนโลยีสารสนเทศ
- กฎหมายสิ่งแวดล้อม

วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

- วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา (TCI)
- ฐานข้อมูลกฎหมายออนไลน์ Westlaw

วิจัย และบริการวิชาการด้านกฎหมาย

- คลินิกกฎหมายเผยแพร่ความรู้
- คลินิกให้คำปรึกษาทางกฎหมาย
- คลินิกกฎหมายทั่วไป
- คลินิกกฎหมายเฉพาะทาง

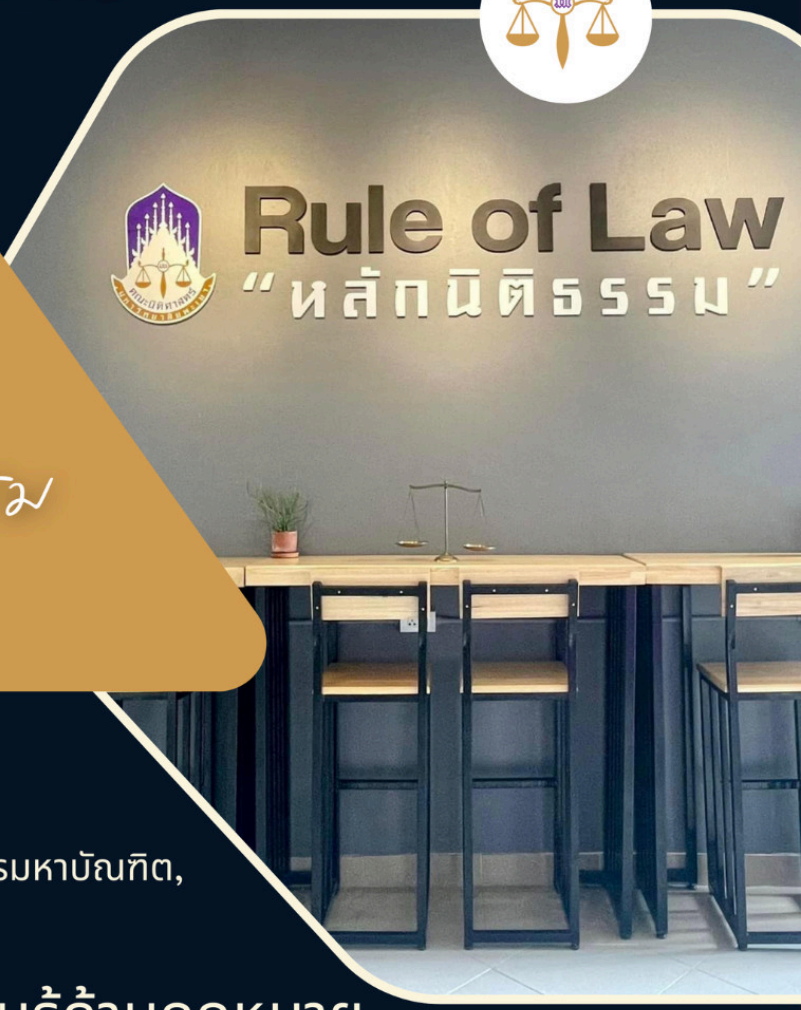

LAW CLINIC
SCHOOL OF LAW UNIVERSITY OF PHAYAO

Learning Space : คลินิกกฎหมาย

064-466-666 ต่อ 1619 หรือ 083-2566446

SCHOOL OF LAW
UNIVERSITY OF PHAYAO

นิติธรรม นำสังคมสันติสุข

นึกถึงความยุติธรรม นึกถึงเรา

- **หลักสูตร**
  นิติศาสตรบัณฑิต, นิติศาสตรมหาบัณฑิต, นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต
- นวัตกรรมการเรียนรู้ด้านกฎหมาย
- วิจัย และบริการทางวิชาการด้านกฎหมาย
- Learning Space : คลินิกกฎหมาย
- ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

Contact details

สายตรงคณบดี (ผศ.อุดม งามเมืองสกุล/อ.โดม)
0832566446, 054-466666 ต่อ 1614
https://law.up.ac.th
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
อาคารภูกานยาว (PKY) 19 หมู่ 2 ต.แม่กา อ.เมือง
จ.พะเยา 56000